

EPI-aktuellt

Vol 2
Nr 22
28 maj 2003

Nyhetsbrev från Avdelningen för Epidemiologi, Smittskyddsinstitutet

Redaktör: [Ragnhild Janzon](#), tfn 08-457 23 64
Ansvarig utgivare: [Johan Giesecke](#), tfn 08-457 23 60
Fax: 08-30 06 26
E-post: epi@smi.ki.se
Prenumeration: Via formulär på [SMI:s hemsida](#)

Innehåll

- Utbrott av syfilis i Sverige och Norge bland män som har sex med män
- Matförgiftningar med Grupp A Streptokocker (GAS)
- SARS-kronologi

Rapporter

Utbrott av syfilis i Sverige och Norge bland män som har sex med män

Från andra halvan av 1998 ses en ökning av antalet inhemska fall av syfilis bland män som har sex med män (MSM) både i Sverige och i Norge (Fig 2). Motsvarande ökning har beskrivits från europeiska storstäder i Irland, Nederländerna, Tyskland, Frankrike och Storbritannien samt från USA. Incidensen av syfilis hade i mitten på 1990-talet både i Sverige och Norge sjunkit till den lägsta nivån sedan sjukdomen började registreras 1912 och 1922 i respektive land (Fig 1). De flesta fallen var vid denna tidpunkt heterosexuellt smittade utomlands. Endast enstaka fall förekom då bland MSM.

Fig 1 Anmälda fall av syfilis i Norge och Sverige 1978-2002

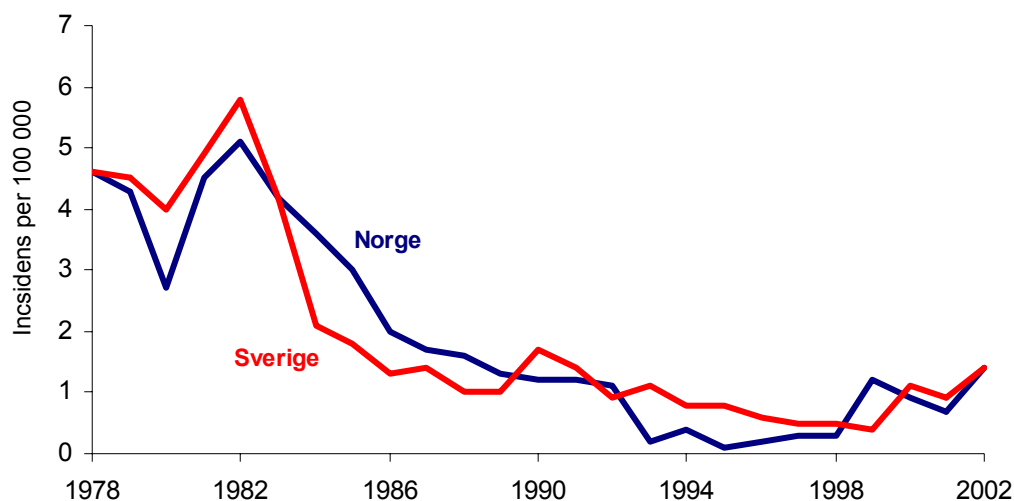
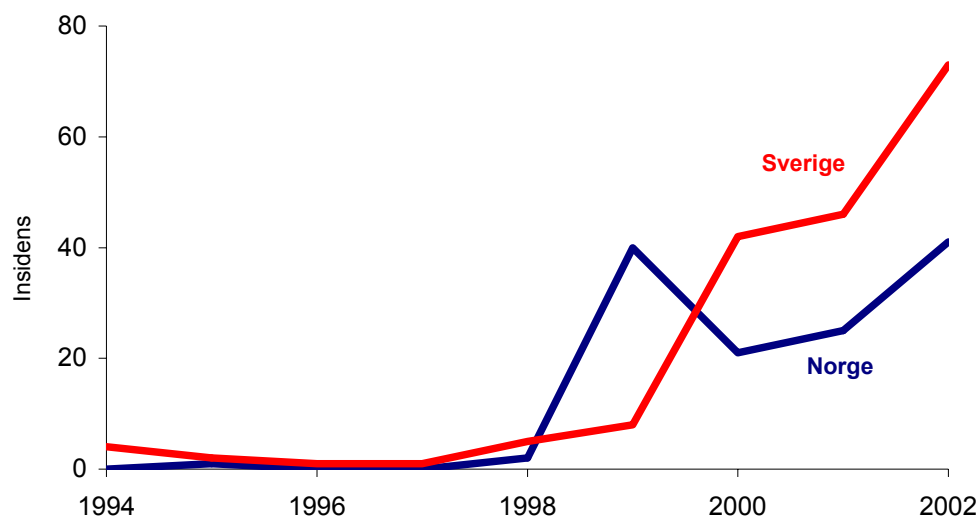

Fig 2 Anmälda fall av syfilis bland män som har sex med män i Norge och Sverige 1994-2002

I Norge rapporteras endast primär, sekundär och tidig latent syfilis medan det i de svenska siffrorna även ingår ett mindre antal serologiskt påvisade gamla infektioner. Under perioden 1998-2002 rapporterades 174 fall i Sverige och 129 fall bland MSM i Norge. Detta representerar 45 % respektive 64 % av syfilisfallen i respektive land. Medelåldern var i Sverige 38 år (18-76) och i Norge 37 år (15-68). Bland MSM var 63 % av de svenska fallen och 82 % av de norska fallen inhemska (Tab 1). I de allra flesta fallen hade smittan skett i Stockholm och Oslo, men fall har också rapporterats från Göteborg och från Skåne-regionen.

Tabell 1. Syfilisfall bland MSM i Sverige och Norge 1998-2002 efter smittland

	Sverige	Norge	Europa	USA	Övrig	Okänd
Sverige	111	1	35	5	14	8
Norge	0	106	17	0	2	5

I de norska syfilisanmälningarna uppges i tillägg andra STI som den smittade har fått diagnostiserat. 26 % (34/129) av de norska syfilissmittade under perioden 1998-2002 var HIV-positiva (Tab 2). På samma sätt uppges också kliniska stadiet vid diagnostidpunkten. 39 % (50/129) diagnostiserades med primärsyfilis, 44 % (57/129) med sekundärsyfilis och de resterande med tidig latent syfilis. Av de 129 norska syfilispatienterna uppgav 78 % (101/129) kontakt med en tillfällig partner vid smittillfället.

Tabell 2. Samtidig STI/HIV hos MSM med syfilis i Norge 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002	Totalt
HIV infektion		6	4	3	7	20
Klamydiainfektion		2		2	3	7
Gonorré				1	1	2
Genital herpes		1			1	2
Hepatit B		1	1			2
HPV infektion					1	1
Totalt	0	10	5	6	13	34

Ökningen av syfilis bland MSM i Sverige och Norge återspeglar en ökning av sexuellt överförda infektioner som ses i många europeiska länder som tecken på fler oskyddade sexuella kontakter. I båda länderna ses också en ökning av gonorré bland MSM men till skillnad från andra västeuropeiska länder ses inte fler nya fall av HIV. Detta är anmärkningsvärt eftersom ökningen av syfilis och gonorré även drabbat HIV-infekterade. Olika förklaringar till detta är möjliga. I viss mån kan HIV-infekterade ha sexuella kontakter i större utsträckning med andra HIV-infekterade vilket naturligtvis inte leder till nya fall av HIV. Kanske tillämpas i andra fall "säkrare sex" teknik som skyddar mot överföring av HIV men ej mot andra sexuellt överförda sjukdomar med större smittsamhet. En effektivare HIV-behandling som sänker virusmängden kan också ha bidraget till att antalet nya fall av HIV inte ökar.

Sedan 2000 pågår både i Norge och Sverige riktade åtgärder med information, utökad testning och kontaktspårning där man primärt försöker nå MSM där sexuella kontakter etableras som till exempel klubbar och "chatlinjer" på Internet. I Norges fall sker även samarbete med så kallade bastuklubbar. Under de första fem månaderna 2003 har ytterligare 30 fall av syfilis rapporterats bland MSM i Sverige och 8 fall har rapporterats i Norge varför detta uppsökande arbete är angeläget om vi vill förhindra att syfilis igen blir "endemiskt" inom denna befolkningsgrupp. Nytt informationsmaterial håller på att tas fram och nya testningsaktiviteter planeras under året av Stockholms smittskyddsenshet i samverkan med SMI, LAFA, RFSL och Venhälsan på Södersjukhuset.

Referenser

1. [Communicable diseases in Sweden 2001](#). Swedish Institute for Infectious Disease Control
2. Blystad H, Nilsen Ø, Aavitsland P. An outbreak of syphilis among homosexual men in Oslo, Norway. *Eurosurveillance Weekly* 1999; 3: 991118. (<http://www.eurosurv.org/1999/991118.html>)
3. Nicoll A, Hamers F F. Are trends in HIV, gonorrhoea, and syphilis worsening in Western Europe? *BMJ* 2002;324:1324-1327.
4. Blystad H, Berglund T, Aavitsland P, Gundersen V R. Spread of gonorrhoea from the Barents and Baltic Sea regions to the Nordic countries? *Eurosurveillance Weekly* 2002; 6:020808.
5. Halsos A M, Edgardh K. An outbreak of syphilis in Oslo. *Int J STD AIDS* 2002; 13:370-372.

[Hans Blystad](#), [Torsten Berglund](#) och [Anders Blaxhult](#) (SMI), Öivind Nilsen och Preben Aavitsland (Folkehelseinstituttet, Oslo).

Utbrott

Matförgiftningar med Grupp A Streptokocker (GAS)

Med anledning av beskrivningen i förra veckans EPI-aktuellt ([nr 20/2003](#)) av ett utbrott med GAS, där symptom bilden var halsont och feber hos personer som ätit smörgåstårter har vi fått en del förfrågningar om hur vanligt det är med livsmedelsburna GAS infektioner.

Denna typ av utbrott rapporteras sällan i Sverige. En orsak kan vara att de kanske inte alltid uppfattas som matförgiftningar och därför inte rapporteras. Det finns däremot en del livsmedelsburna GAS-utbrott beskrivna från andra länder speciellt äldre utbrott.

Två utbrott rapporterades i Sverige 1990

Utbrott 1: Flera personer sökte samma vårdcentral p.g.a. svalginfektion. Det framkom att flertalet deltagit i en gemensam födelsedagsfest. Det framkom under utredningen att 91 av

156 personer som ätit av maten varit sjuka (GAS T-typ 28). Dessutom var 25 personer positiva för GAS men hade ej varit sjuka. Symptomen var utmattning, värk i kroppen, feber, senare halsont, 10 % fick gastrointestinala symtom. En person avled.

Landgång serverades på festen. Förberedelser gjordes dagen innan av ägg och mimosasallad som kylförvarades till nästa dag +13°C respektive +4°C. Landgångarna breddes mellan klocka 13-15.30 och förvarades i det svalaste utrymmet, ett förråd, fram till de åts vid 19-tiden. En av dem som gjorde smörgåsarna var symptomfri smittbärare. GAS T-typ 28 kunde även isoleras från ett förkläde i köket. Det var varmt i köket och även i förrådet.

Utbrott 2: Flera bröllopsgäster insjuknade under de närmaste dagarna efter bröllopet med halsont och feber. Även vid en annan fest som skedde samma dag insjuknade gäster med GAS. Maten levererades från samma kök. Totalt uppskattades att 125 av 169 personer från de båda festerna insjuknade. GAS T-typ 4 isolerades från de sjuka. Den som tillagat maten var asymtomatisk bärare av GAS T-typ 4. Inga maträtter fanns kvar för provtagning.

Dessa utbrott har tidigare publicerats i Epi-aktuellt Nr 5 och 8, 1990.

[Yvonne Andersson](#)

SARS

SARS-kronologi

I [EPI-aktuellt nr 20](#) presenterades en tabell med SARS-epidemins skeenden i världen och Sverige från november 2002 t.o.m. 12 maj 2003 – här följer en uppdatering:

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
Må 12/5 7447 (552)	Kanadas hälsovårdsmyndigheter förnekar att det finländska fallet kan ha smittats i Toronto. Kinas ledare ger SARS högsta politiska prioritet och utnämner maj till en "avgörande månad". 1000 renhållningsarbetare i Kanton ser till att förbud mot att spotta och slänga cigarettfimpar efterlevs.	
On 14/5 7628 (587)	WHO tar bort Toronto, Kanada från listan över områden med lokal smittspridning. Detta efter att det gått över 20 dagar utan något rapporterat fall.	
To 15/5 7699 (598)	I NEJM rapporteras om SARS-CoV i serum hos en patient. WHO rekommenderar restriktioner för blodgivning.	SoS går ut 16/5 med restriktioner för blodgivning i Sverige. SMI lägger omgående ut de nya riktlinjerna på websidan.
Lö 17/5 7761 (623)	Avrådan från icke-nödvändiga resor till Hebeiprovinsen i Kina.	SMI tillfogar Hebei till listan över områden att undvika icke nödvändiga resor till.
Må 19/5 7864 (643)	Taiwan är nu det land där ökningen av SARS går fortast med idag 344 fall och 40 döda.	
Ti 20/5 7919 (662)	Filippinerna tas bort från WHO lista över områden med aktuell smittspridning. Sista inhemskt smittade fallet rapporterades 30/4.	SMI gör likadant. En läkare och forskare från Hongkong besöker ICHAR och föreläser gemensamt på SMI om SARS i Hongkong.

Datum Fall (döda)	Händelser i världen	Händelser i Sverige/SMI
On 21/5 7956 (666)	WHO avråder från icke nödvändiga resor till hela Taiwan (ej bara huvudstaden)	SMI har redan tidigare avrått från icke nödvändiga resor till Taiwan
Fr 23/5 8117 (689)	Den 2/4 infördes resevarning till Hongkong och Guangdongprovinsen i Kina. Den tas bort idag då smittspridningen avtagit. Myndigheter i Kanada rapporterar 5 fall av misstänkt SARS på ett sjukhus i Toronto till WHO. Forskare i Hongkong och Kina rapporterar fynd av Coronavirus hos vilda djur (sivetskatt) som säljs för att ätas på marknader i södra Kina.	SMI går ut med ett pressmeddelande om att resevarningen till Hongkong och Guangdong nu är borttagen.
Må 26/5 8202 (725)	Från Toronto rapporteras 26 misstänkta och 8 sannolika SARS fall kopplade till fyra olika sjukhus i staden. WHO betraktar åter Toronto som ett område med spridning av SARS.	

[Anders Ternhag](#)

Länkar till andra smittskyddsnyheter

[CDR Communicable Disease Report \(Storbritannien\)](#)

[EPI-NEWS \(Danmark\)](#)

[Eurosurveillance Weekly](#)

[MMWR](#)

[MSIS-rapport \(Norge\)](#)

[ProMed](#)

[WHO Disease Outbreaks News](#)